

KAAVIN KUNNAN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2024

Yleistä

Valtion budjetti ehdotuksessa kuntataloutta kuvataan kahdella eri tapaa. Onko tarkoituksen mukaista, että budjettiesityksessä kuntatalouden valtionrahoituksesta kirjoitetaan sekä **valtionapu että valtionosuudet**? Valtion rahoituksessa on kyse pitkälti peruspalvelujen rahoittamisesta kunnissa valtionosuuksien kautta eikä valtionavustuksesta. Valtion rahavirrathan ovat kuitenkin pääosin veroilla **meiltä kaikilta** kerättyä varallisuutta. Tästä saa sellaisen mielikuvan, että kuntien valtionrahoitus on avustamista, kun kyse on kuitenkin peruspalvelujen kuten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämisestä. Tähän kuntien perustoimintojen järjestämiseen ja ylläpitoon kohdistetaan valtionosuudet.

Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen (sivu Y 85)

Budjettiesityksessä esitetään, että maapohjan kiinteistövero eriyttämisellä yleisestä kiinteistövero kannasta ja sen alarajan korottamisella vahvistetaan kuntien taloutta yli 100 milj. €. Tämä kiinteistöveron muutos kohdistuu pääosin pääkaupunkiseutuun. Niissä kunnissa, joissa yleinen kiinteistöveroprosentti on jo alarajan yläpuolella, niin niihin kuntiin tällä muutoksella ei ole vaikutusta. Kaavin kunnan yleinen kiinteistöveroprosentti on jo selkeästi alarajan yläpuolella eikä sen laskemiselle ole perusteita. **Kiinteistöveroasiassa tulisi harkita mm. tuulivoimaloiden kiinteistöverojen tasaamista.** Osaan kunnista on mahdollista rakentaa tuulivoimaloita ja osaan kunnista tuulivoimaloiden rakentaminen on käytännössä mahdotonta. Tasapuolisuus ei toteudu kiinteistövero asiassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala (sivu Y 85)

Pysyvän 50 milj.€:n lisääminen varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen on erittäin tarpeellinen muutos. Tämän kohdentaminen erityisen tuen tarpeen omaavien lasten lukumäärän perusteella on välttämätöntä, jotta pysyvä rahoitus kohdistuu oikein.

Suomi Liikkeelle n. 11 milj. €:n rahoitus kunnille on erittäin kannatettava asia, jonka tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Tähän olemme myös Kaavin kunnassa panostamassa resursseja vuodelle 2024, joten toivomme myös tämän rahoituksen säilyvän valtion talousarviossa vuodelle 2024.

Negatiivinen valtionosuus

Hallituksen esityksen 155/2022 mukaan *”valtiovarainministeriö seuraa erityisesti negatiivisen valtionosuuden kuntien talouden tilannetta ja edellytyksiä selviytyä peruspalvelujen rahoituksesta sekä arvioida mahdollisia valtionosuuden perusteisiin tarvittavia muutoksia”*.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi jo vuonna 2009 (PeVL 29/2009 vp, s.3), että negatiivisen valtionosuuden maksamiseen velvoittaminen soveltuu huonosti kuntien itsehallinnon perusperiaatteisiin ja kuntien ja valtion välisiin taloudellisiin suhteisiin. Valiokunta näki, että jatkossa

on syytä selvittää, voidaanko valtionosuusjärjestelmää kehittää niin, että negatiivisen valtionosuuden mahdollisuus suljetaan pois.

Valtionosuuden negatiivisuus ei ole perustuslain vastainen niin kauan, kun kunnille jää taloudellista liikkumavaraa ja kunnat selviytyvät omilla tuloillaan palvelujen järjestämisestä. Tätä liikkumavaraa ei ole eikä kunnan tulorahoitus riitä tarvittavien (perus) palvelujen järjestämiseen.

Valtion talousarviossa tulisi olla pysyvä määrärahavaraus kattamaan negatiivisten valtionosuuksien kuntien talouden tasapainottamiseen siihen saakka, kun vireille asetettu valtionosuus uudistus on valmistunut. Suomessa on tämänhetkisen arvion mukaan noin kymmenen kuntaa, joiden valtionosuudet ovat joko kuluvana vuonna negatiiviset tai ovat menossa negatiiviseksi tulevana vuonna. Tämän pysyvän määrärahan tulisi estää peruspalvelujen valtionosuuden ajautumisen negatiiviseksi, kuten esimerkiksi Kaavin kunnan osalta on käynyt. Tämä negatiivinen valtionosuus heikentää merkittävästi kuntien, kuten Kaavin kunta, selviytyä palvelujen järjestämisestä.

Kaavilla 3.11.2023



Harri Korhonen

Kunnanjohtaja



Kaavin kunta - Luonnostaan timanttinen yrittäjyyskunta ja Koillis-Savon kaupan keskus
Rantatie 1, 73600 Kaavi
www.kaavi.fi